

УДК 378.12

DOI 10.31654/2663-4902-2019-PP-2-153-157

Нестерова О. Ю.

доцент Національного технічного університету "Дніпровська політехніка"

ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ЩО ТОРКАЮТЬСЯ ПРОБЛЕМАТИКИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ ТА УКРАЇНИ

У статті розглядаються питання організації педагогічних досліджень у сфері академічної доброчесності в Україні з урахуванням досвіду інших країн світу. Серед країн, практичний та теоретичний доробок яких визначається як важливий для України, визначено США. Метою статті є опис особливостей наукових досліджень, що торкаються проблематики академічної доброчесності у Сполучених Штатах Америки та Україні, зокрема у порівняльному аспекті. У статті підкреслюється, що використання кодексів поведінки для студентів і науковців в Україні та психологічні, педагогічні й методичні передумови забезпечення їх ефективності – це питання, яке вимагає тривалих досліджень, зокрема експериментальних. Насамперед такі дослідження мають бути спрямовані на визначення ціннісного компоненту, який має потенціал забезпечення ефективності будь-якого кодексу поведінки для сучасної учнівської молоді. На основі проведеного дослідження зроблено висновки про те, що дослідження проблематики академічної доброчесності в аспекті вивчення потенціалу використання досвіду Сполучених Штатів Америки в Україні поступово набувають ознак системності, що підтверджується такими напрямками досліджень, як філософський, педагогічний та правовий. Педагогічні дослідження стосуються широкого кола проблем, зокрема осмислюваних як на теоретичному, так і на експериментальному рівнях, що дає підстави визначати актуальність таких досліджень для оптимізації процесу становлення академічної культури закладів освіти України.

***Ключові слова:** академічна доброчесність, порівняльне дослідження, порушення академічної доброчесності.*

Проблематика академічної доброчесності стала винятково актуальною для української системи освіти в останні роки, що зокрема зумовлено інноваціями в українському освітньому законодавстві. Водночас у багатьох країнах світу накопичено значний досвід у цій галузі. Тому при організації педагогічних досліджень у сфері академічної доброчесності в Україні доцільно спиратися на доробок інших країн світу.

Законом України "Про освіту" визначено, що "академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень" [5]. Відповідно наголошується також, що дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації [5].

Проте проблема розробки методів і підходів підготовки здобувачів вищої освіти у сфері виконання вимог законодавства не знаходить системного вирішення у сучасних педагогічних дослідженнях. При аналізі зарубіжного досвіду розробки питання академічної доброчесності варто, на нашу думку, враховувати також оцінку можливості застосування того чи іншого методу та підходу, що базується на наявності

спільних проблемних моментів та характеристик системи освіти. Однією з країн, в яких проблематика академічної доброчесності визнається освітянами важливою і актуальною та розроблено й апробовано ефективні та дієві заходи і підходи осмислення і вирішення цього питання, є Сполучені Штати Америки. Роль досвіду цієї країни підкреслює також О. Слободянюк, яка констатує, що "аналіз наукової літератури показав, що впродовж останнього десятиліття з'явилась ціла низка публікацій, присвячених академічній доброчесності, причому з очевидним зацікавленням у знайомстві з досвідом саме США" [6, с. 135].

При оцінці досвіду актуальності досвіду науковців цієї країни для українських доцільно схарактеризувати порівняльні дослідження проведені у різні періоди часу.

Тому мета нашої роботи – описати особливості наукових досліджень, що торкаються проблематики академічної доброчесності у Сполучених Штатах Америки та Україні, зокрема у порівняльному аспекті.

Слід зазначити, що українські науковці у своїх працях спираються на визначення ключових термінів та понять, поданих в американських дослідженнях, зокрема до яких належать "цінності академічної доброчесності", "академічний кодекс поведінки" та інші.

При аналізі масиву робіт, присвячених проблематиці академічної доброчесності, можна простежити кілька основних аспектів, які домінують при визначенні напрямку наукових досліджень. Насамперед до таких напрямків належать такі:

- філософський;
- педагогічний;
- правовий.

Представники філософського напрямку досліджень концентрують свою увагу на проблематиці філософських основ академічної доброчесності як в історичному аспекті, так і визначаючи сучасний стан проблеми, адже, як зазначають Л. Потапюк та І. Потапюк, "цінності та етичні норми, які сповідують вищі навчальні заклади, матимуть вирішальний вплив не лише на культурний та політичний розвиток академічної спільноти, але і допоможуть сформувати моральні засади суспільства в цілому" [4].

У межах педагогічного аспекту у вивченні проблематики академічної доброчесності у Сполучених Штатах Америки та Україні виділяються такі види досліджень: а) теоретичні, б) експериментальні.

Теоретичні дослідження насамперед торкаються вивчення зарубіжного досвіду забезпечення академічної доброчесності в порівняльному аспекті стосовно кількох країн [3], серед яких і США. Ряд педагогів акцентує свою увагу саме на досвіді США [7].

Науковці зосереджують свою увагу на специфіці діяльності підрозділів наукових та освітніх установ, до повноважень яких належить організація та науково-методична підтримка процесів забезпечення дотримання принципів та положень академічної доброчесності, особливостях розробки кодексів честі чи етичних кодексів, якими мають керуватися представники наукових та освітніх установ, а також питань дотримання таких норм поведінки в реальній практиці.

Не менш пильна увага приділяється і формам академічної нечесності та організації роботи із запобігання їм, зокрема традиційним широкоvizнаним та інноваційним методам боротьби із проявами академічної нечесності з боку учасників освітнього процесу чи наукових досліджень. При порівняльному вивченні об'єктом аналізу виступають як якісні, так і кількісні дані, описані зарубіжними науковцями та ті, що містяться в різноманітних офіційних аналітичних звітах з відповідної проблематики.

Слід зазначити, що проблематика формування та виховання академічної доброчесності в педагогічних дослідженнях може виступати як окремий об'єкт вивчення, а також як один з пріоритетів у контексті сучасної та якісної підготовки фахівців окремих професійних галузей у рамках національних або міжнародних освітніх програм (менеджери, педагоги та ін.). Академічна доброчесність у цьому аспекті здебільшого мислиться як один з інструментів забезпечення якості освіти відповідного напрямку підготовки та в цілому в межах системи освіти певної країни.

При вивченні академічної доброчесності у США та Україні відповідно до визначених завдань та дослідницьких пріоритетів науковці користуються такими методами, як порівняльний аналіз, контент-аналіз, педагогічний експеримент. На особливу увагу, на нашу думку, заслуговує спільне дослідження українських та американських

науковців, присвячене академічній мотивації та нечесній поведінці в українській та американській культурах [7]. Дж. Стефенс, В. Ромакін та М. Юхименко сконцентрували свою увагу на таких трьох ключових моментах:

1. Чи є відмінності між американськими та українськими студентами в переконаннях та стилях поведінки у зв'язку із академічною нечесністю? Чи відрізняються американські та українські студенти показниками того, що розглядають списування як негативне явище та визнають, що списували під час навчання?

2. Чи є відмінності між американськими та українськими студентами в питаннях академічної мотивації? Чи відрізняються американські та українські студенти відповідно до того, що вони вважають навчальні завдання цінністю, до їх цілеспрямованості, уміння досягати поставленої мети?

3. Чи є відмінності між американськими та українськими студентами в питаннях зв'язку академічної мотивації та переконань і моделей поведінки, які є академічною нечесністю? Чи визначає специфіка якоїсь певної культури зв'язки між академічною мотивацією та переконаннями і моделями поведінки, які характеризуються як академічна нечесність? [7].

Результати даного дослідження, проведеного у 2010 році на даному етапі можуть бути використані як орієнтир для сучасних психолого-педагогічних досліджень.

Серед матеріалів, де використано американський досвід, слід назвати праці О. Слободянюк [6], матеріали, що створено за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках програм підтримки академічної доброчесності в Україні, Проекту сприяння академічній доброчесності SAIUP.

Слід зазначити, що згадані проекти забезпечують суттєву інформаційну та методичну підтримку для українських освітніх установ, спрямовану на обмін досвідом та технологіями формування та виховання в українських здобувачів освіти цінностей, переконань і поведінкових моделей, які є основою академічної доброчесності. Крім того, увага приділяється належному інформуванню учасників освітнього процесу стосовно питань основ академічної етики та академічної доброчесності, а також формуванню важливих навичок, як-от: навички академічного письма та роботи з бібліотечними джерелами (а також уміння відповідними чином оформлювати посилання та цитувати інших авторів) для запобігання плагіату.

Правові аспекти питання академічної доброчесності торкаються здебільшого аналізу відповідних законів, правил, положень тощо, які регулюють питання академічної доброчесності, дають визначення ключових понять та поведінки, що кваліфікується як прояви академічної нечесності. Також дослідники розглядають проблеми, пов'язані з академічною етикою та її правовими й соціальними наслідками [1], її роллю для правового виховання студентської молоді [2].

Спільною рисою розглянутих наукових розвідок як філософських, так педагогічних та правових, є увага до створення та застосування різноманітних кодексів поведінки, що є прикметним для підходу до академічної доброчесності в Сполучених Штатах, де, власне, подібна технологія і була започаткована. Проте використання таких кодексів в Україні та психологічні, педагогічні й методичні передумови забезпечення їх ефективності – це питання, яке, на нашу думку, вимагає тривалих досліджень, зокрема експериментальних. Насамперед такі дослідження мають бути спрямовані на визначення ціннісного компоненту, який має потенціал забезпечення ефективності будь-якого кодексу поведінки для сучасної учнівської молоді.

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки: дослідження проблематики академічної доброчесності в аспекті вивчення потенціалу використання досвіду Сполучених Штатів Америки в Україні поступово набувають ознак системності, що підтверджується такими напрямками досліджень, як філософський, педагогічний та правовий. Педагогічні дослідження стосуються широкого кола проблем, зокрема осмислюваних як на теоретичному, так і на експериментальному рівнях, що дає підстави визначати актуальність таких досліджень для оптимізації процесу становлення академічної культури закладів освіти України.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямку можна назвати вивчення специфіки розвитку академічної доброчесності на початкових рівнях освіти.

Література

1. Гаруст Ю., Павленко Б. Проблеми запровадження принципів академічної доброчесності в вітчизняних закладах вищої освіти. *Правові горизонти*. 2018. № 10 (23). С.13-20
2. Калиновський Ю. Академічна чесність як чинник правового виховання студентської молоді. *Гілея*. Київ: ВІР УАН, 2012. 63 (№ 8). С. 477–482.
3. Ковальчук О., Потапюк Л. Забезпечення академічної чесності у вищих навчальних закладах: міжнародний досвід. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія "Педагогіка і психологія". Педагогічні науки*. 2017. № 1 (13). С. 21–26.
4. Потапюк Л. М., Потапюк І. П. Моральні імперативи вдосконалення вищої освіти. *Інженерні та освітні технології*. 2017. № 1 (17). С. 33-40. URL: <http://eetecs.kdu.edu.ua> (дата звернення: 27.06.2019).
5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-19. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 27.06.2019).
6. Слободянюк О. Роль науково-педагогічного колективу у формуванні культури академічної доброчесності студентів. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2018. № 6. С. 143–139.
7. Stephens J., Romakin V., Yukhymenko M. Academic motivation and misconduct in two cultures: A comparative analysis of US and Ukrainian undergraduates. *International Journal for Educational Integrity*. Vol. 6, No. 1 July, 2010. P. 47–60.

References

1. Harust Yu., Pavlenko B. Problems related to implementation of academic integrity principles in domestic higher educational institutions. *Pravovi horyzonty*. 2018. 10 (23). S.13-20
2. Kalynovskiy Yu. Academic integrity as a factor in legal education of students. *Hileia*. K.: VIR UAN, 2012. 63 (№8). S. 477–482.
3. Kovalchuk O., Potapiuk L. Academic honesty assurance in higher educational institutions: international experience. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriya "Pedagogika i psykholohiia"*. Pedagogichni Nauky. 2017. № 1 (13) S. 21-26
4. Potapiuk L. M., Potapiuk I. P. Moral imperatives for the improvement of higher education. *Inzhenerni ta osvichni tekhnolohii*. 2017. № 1 (17). S. 33-40. URL: <http://eetecs.kdu.edu.ua> (data zvernennia: 27.06.2019).
5. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-19. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (data zvernennia: 27.06.2019).
6. Slobodianiuk O. The role of the scientific and pedagogical team in shaping the culture of academic integrity of students. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu*. 2018. № 6. S. 143-139.
7. Stephens J., Romakin V., Yukhymenko M. Academic motivation and misconduct in two cultures: A comparative analysis of US and Ukrainian undergraduates. *International Journal for Educational Integrity*. Vol. 6 No. 1 July, 2010. P. 47–60.

Нестерова О. Ю.

доцент Национального технического университета "Днепропетровская политехника"

Особенности научных исследований, касающихся проблематики академической честности, в Соединенных Штатах Америки и Украине

В статье рассматриваются вопросы организации педагогических исследований в сфере академической честности в Украине с учетом опыта зарубежных стран. Среди стран, опыт которых представляется наиболее ценным, названы США. Целью статьи является описание особенностей научных исследований по проблематике академической честности в США и Украине. Автор приходит к выводу о том, что исследования проблематики академической честности приобретают системный характер и ведутся в философском, педагогическом и правовом направлениях. Педагогические исследования данной проблематики охватывают широкий круг вопросов.

Ключевые слова: академическая честность, сопоставительное исследование, нарушение академической честности.

Nesterova O. Y.

Associate professor Dnipro University of Technology

The peculiarities of studies of academic integrity in the United States of America and Ukraine

The paper deals with the issues of arrangement of pedagogical studies concerning the sphere of academic integrity in Ukraine with respect to the experience of various countries of the world. The USA is considered as a country with the significant theoretical and practical background being of great value for Ukraine. The paper is aimed at specific description of academic integrity studies in the United States of America and Ukraine. The paper outlines the fact that the implementation of various codes of behavior for Ukrainian students and academicians, as well as psychological, pedagogical and methodical conditions of their efficiency is an issue requiring the serious studies, particularly of experimental type. The studies should be aimed at considering the value component to ensure the proper efficiency level for a code of behavior for modern young people. The study enables drawing up a conclusion that academic integrity studies concerning the prospectives of experience of the United States of America use in Ukraine obtain the systematic features. This is supported by distinguishing such research branches as philosophic, pedagogical and legislative. Pedagogical studies cover the wide range of issues being considered at theoretical and experimental levels, so they may be described as extremely urgent for the process of optimization of academic culture development of Ukrainian educational institutions.

Key words: academic integrity, comparative study, academic misconduct.